

PRIESTERS DIENAREN VAN HET VERLEDEN

Vanaf het begin van de religieuze culturen bemiddelen priesters en schriftgeleerden tussen mens en God. Het leek alsof het *heilige* te verheven was voor de gewone man. Aan de andere kant waren de eerste wegbegeleiders van alle *Manifestaties van God* gewone mannen en vrouwen, *leken*. Bahá'u 'lláh leert dat de mens een volwassen en verstandig wezen hoort te zijn. Zou het 'eeuwige priesterschap' zijn langste tijd kunnen hebben gehad?

De meeste mensen kunnen tegenwoordig lezen en schrijven. Vijftig jaar geleden gold dat slechts voor de helft van de wereldbevolking; en voordat druk en papier rond het midden van de 19^e eeuw industrieel goedkoop werden, kon slechts de intellectuele elite met het geschreven woord omgaan.¹ Daarom was het gewone volk geestelijk afhankelijk van een geletterde bovenlaag. Weten leek toen een magische macht.

De heren van het heil van lichaam en ziel, de medici en pastores, bedienden zich bovendien van het Latijn dat de gewone man als gelijkwaardige gesprekspartner buitensloot. Eeuwenlang werd de gewone sterveling met handgekleurde blokplaatjes onderricht. Per “*Biblia pauperum*” brachten geestelijken hun leerstellingen over aan de “armen van geest” – de kudde die door herders moest worden geleid. Het waren immers analfabeten.

Honderd jaar geleden werd dat ineens anders. Vanaf 1901 moesten in Nederland alle kinderen naar school om het ABC te leren. Voordien had de gemiddelde mens te weinig kennis en verstand om zich een mening te kunnen vormen over de diepzinniger dingen des levens. Dat deden andere voor hem. Hij geloofde in meer of mindere mate wat kerk, meester en ouders zeiden en durfde hen nauwelijks vragen te stellen. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek stond in 1899 slechts 2,3 procent van de Nederlanders buiten de kerken. Dat percentage verdubbelde voortaan om de tien jaar.²

¹ Cellulosepapier sinds 1843; eerste rotatiepers bij “The Times” in 1846

² CBS 1899-1979 – Tachtig jaren statistiek in tijdreeksen

Dat de gemiddelde mens zelfstandig ging leren denken, had volkbewegende gevolgen. Steeds meer mensen vertrokken uit “de huizen van hun vaders” en bepaalden zelf wat ze nog konden geloven en wat niet. Dogma’s werden stuk voor stuk aan de kaak gesteld. Rond het jaar 2000 constateerden onderzoekers : “God lijkt verbannen naar onze huiskamers, en tegelijkertijd is er steeds meer debat over religie in het publieke domein. De collectieve dimensies zijn aan het afbrokkelen in Nederland”.³

Aan het begin van het derde millennium vertonen de godsdiensten wereldwijd ouderdomsverschijnselen. Kerken zijn als sociale organismen niet onsterfelijk. Zoals elk lichaam vallen ook geloofsgemeenschappen op den duur uiteen. De schijn van cijfers is uiteindelijk rooskleuriger dan de werkelijkheid. Bevolkingsstatistieken zeggen weinig over het binnenste van mensen.⁴

Vooraf orthodexe stromingen binnen de wereldgodsdiensten verliezen overtuigingskracht naarmate de wetenschappelijke kennis vordert. Inmiddels zwalken alle religies innerlijk tussen geloofslauwheid bij de meesten en geloofsfanatisme bij een harde minderheid. Het religieuze extremisme van terroristen, kolonisten en fundamentalisten vormt een direct of ondergronds wereldgevaar.

De machtige Kerk van Rome, één van de oudste instellingen ter wereld, beleeft de moeilijkste tijd uit haar geschiedenis. Steeds meer gelovigen kunnen de missen missen; priesters en monniken worden een bedreigde mensensoort. Het popsucces van een populaire Paus (“Be-ne-detto”) en platinaplatten voor Oostenrijks abt Gregoriaans willen niet zeggen dat Rome nog leerstellig een beheersende invloed heeft. Rome meldt bovendien rode cijfers bij de *Sint-Pieterspenning*, de jaarlijkse vrijwillige gift van katholieken. Ook dat lijkt een slecht omen.

Het probleem dat Rome het meest verontrust vat een kerkhistoricus dramatisch samen: “Het priestertekort is een fenomeen dat de oude Kerk zelfs in vervolgingstijden niet kende.”⁵ Niet slechts de katholieke gelovige is voor zijn zielenheil afhankelijk van de priester – ook de Kerk zelf kan niet buiten de *sacerdos*.

³ God in Nederland 1996-2006, een onderzoek van Kruispunt in samenwerking met de Katholieke Kerk

⁴ Het CBS schat het aantal moslims in Nederland in 2007 op 850.000. De Groningse islamdeskundige Amand Blank stelt dat 50.000 moslimmannen regelmatig de moskee bezoeken. “Met hun vrouwen en gemiddeld twee kinderen komen we op 200.000 praktiserende moslims.”.

⁵ Prof. Dr. Dr. Jörg Ernesti, Priestermangel,

Het heilige priesterschap van de westerse en oosterse katholieke kerken celebreert de rijkste liturgische cultuur van de wereldgeschiedenis. Feestmissen in Sint Pieter in Rome zijn spektakelstukken van spirituele veruiterlijking .

De eenvoudige dankdienst van het vroege christendom is tot antieke mysteriemissen verfijnd, waarbij de materie van brood en wijn in de Zoon van God *transsubstantieert*. Alleen afgestudeerde en gewijde celibatairen kunnen dit wonder volbrengen. Voor de viering van het sacrament van de *eucharistie* gelden eeuwenoude rituelen die een liturgisch ambt van het Vaticaan tot in het kleinste detail bewaakt.⁶ Geen van al die rituele handelingen herinnert aan de wijze waarop Jezus Christus religieuze gemeenschap vierde. Volgens Matteüs, Johannes en Paulus heeft Hij er geen twijfel over gelaten hoe het moet: "Jullie hebben maar één leraar, de messias". Hij was "van God gekomen", als de "leraar van onwetenden".

Tweeduizend jaar later haalt de Bahá'í-religie die sacrale eenvoud weer naar boven. Bahá'ís kennen geen rituelen, missen, sacramenten of het priesterschap, alleen gebed en de goede geest van gemeenschap, zoals de eerste christenen. Het beproefde instrumentarium van alle tempelculturen uit het verleden is met respect opgeborgen in het wereldmuseum voor religieuze kunst en folklore. Alles wat de mens ritueel gebruikt om met God te communiceren, is voor bahá'ís uit de tijd en behoort niet langer tot de condities die *de Hemel* schept.

Niets en niemand staat tussen de roepende mens en God, *de Aanroepbare*. Ieder mens heeft rechtstreeks toegang tot zijn Schepper. Er blijkt niemand in de antichambre van *de Hemel* te zitten. Ook de *Evangelisten* Matteüs en Lucas hadden het uit eerste hand gehoord: "Voor wie klopt zal worden opengedaan." Christus had geen hoge dunk van priesters en stichtte klooster noch seminarie om ze te kweken.

De roeping van priesters en monniken is bij God verleden tijd. Bahá'u'lláh zegt dat zij beter terug kunnen keren naar de samenleving om met hun geloof, liefde en talent anderen te helpen geloven in wat waar is en niet door mensen uitgedacht.

Het is niet ondenkbaar dat er in oost en west nieuwe ruïnevelden van culturen ontstaan die uit de tijd verdwijnen, zoals dit met *Babylon, Minos, Egypte* en soortgelijke religieuze beschavingen in beide hemisferen is geschied. Anderzijds staat er op elk continent een bouwkundig opvallend *Huis van Gebed* van de bahá'ís, een tempel die niet naar balsemhars zal rieken of de rook van de offeraltaren van *Aäron* en zijn priesterzonen.

⁶ Meer hierover onder "Sacerdos in aeternum" op <http://kcpriest.blogspot.com/>

Altaar, kansel of biechtstoel ontbreken in de tempels van de bahá'ís; en er komen geen priesters in lange, geborduurde gewaden door en zij-ingang. De gebedsruimte onder een symbolische koepel is niet geconsecreerd, want de gehele aarde is geheiligd door “de voetstappen van de Profeten”. Er is slechts een besloten ruimte met negen open deuren voor het verstilde gebed, het heilige woord uit alle *Boeken* en gezangen van de religieuze mens die erbinnen eensgezind vertoeft.

Alle openbaringen zijn om de priesters heen verlopen die zich onmisbaar waanden in het verkeer van de mens met God en zelf omgekeerd. Ze stonden God rechtgeard in de weg, vast ervan overtuigd dat ze zich heilig moesten verzetten tegen veranderingen in het denken en doen die *de Hemel* op de *Dag van God* noodzakelijk vond, de momenten in de volkengeschiedenis waarop een *Manifestatie van God* verschijnt en zegt: “Alles maak ik nieuw”.⁷

Zoals Johannes de Doper en Jezus Christus de hogepriesters van de joden provoecerden, zo provoceren de Báb als *heraut* en Bahá'u'lláh nog steeds de *ulama* van de islam en de heersers van islamitische landen die hen gehoorzamen. Die preken haat waar God vriendschap verwacht en respect voor andermans geloof. Bahá'u'lláh noemt hen “doctoren der twijfelachtigheid”, “abjecte verschijningsvormen van de Prins der Duisternis”, “wilde beesten die op dode zielen azen”.⁸

Het kan ook anders. Rome heeft een “Pauselijke Raad voor de Interreligieuze dialoog”; er zijn wereldraden van protestantse christenen en van moslims en geloofoverschrijdende boeddhistische kloostergesprekken. Al een jaar na het heengaan van Bahá'u'lláh die de *Eenheid in religie* stelt, in 1893, komt voor het eerst een *Parlement van de godsdiensten van de wereld* bijeen. De *Council* van het CWPR is nog steeds de grootste godsdienstige verzameling op aarde, met als uitgangspunt: “We leven in een wereld van verschil. Daarbij zijn we van elkaar afhankelijk. Nergens is het zo belangrijk te leren leven met verschillen als in religie.”⁹

De Kerk van Rome heeft zich weliswaar in haar eigen, unieke mysterie opgesloten maar leert tevens dat “religie in dienst van de mensheid” moet staan. De toenmalige

⁷ Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, Openbaring van Johannes, 21.5

⁸ Shoghi Effendi, *A Warning Unto All Nations, The Promised Day Is Come*

⁹ Council of the Parliament of the World's Religions, <http://www.parliamentofreligions.org/index.cfm>

Paus heeft in 2002 als eerste geloofsvorst alle godsdiensten op aarde bijeengebracht voor een *Gebed voor de vrede* in het kader van de "Decaloog van Assisi".¹⁰

Eerder in datzelfde jaar had het Universele Huis van Gerechtigheid, het hoogste bestuur van de Bahá'í Wereld, in een historische brief de geestelijke leiders van de mensheid gewaarschuwd:

"Met elke dag die voorbijgaat groeit het gevaar dat de oplaaierende vuren van religieuze vooringenomenheid een wereldwijde brand zullen veroorzaken waarvan de gevolgen onvoorstelbaar zijn. Een dergelijk gevaar kan het burgerlijk bestuur niet op eigen kracht keren. Evenmin moeten wij onszelf wijsmaken dat pleidooien voor wederzijdse tolerantie alleen kunnen volstaan om een eind te maken aan vijandschappen die zich op goddelijke sanctionering beroepen. (-) Invloed uit te oefenen in gewetenszaken is alleen te rechtvaardigen als die het welzijn van de mensheid dient.

Op dit belangrijkste keerpunt in de geschiedenis van de beschaving kunnen de eisen die dit dienen stelt, niet duidelijker zijn dan Bahá'u'lláh het zegt:

"Het welzijn van de mensheid, haar vrede en veiligheid zijn onbereikbaar, tenzij en totdat haar eenheid blijvend tot stand is gebracht".¹¹ GCV

¹⁰ Brief van Johannes Paul II aan de wereldleiders en de Decaloog van Assisi voor de Vrede, 2002
www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/letters/2002/documents/hf_jp-ii_let_20020304_capi-stato_en.html

¹¹ Het Universele Huis aan de Religieuze leiders van de wereld -
http://info.bahai.org/pdf/letter_april2002_dutch.pdf